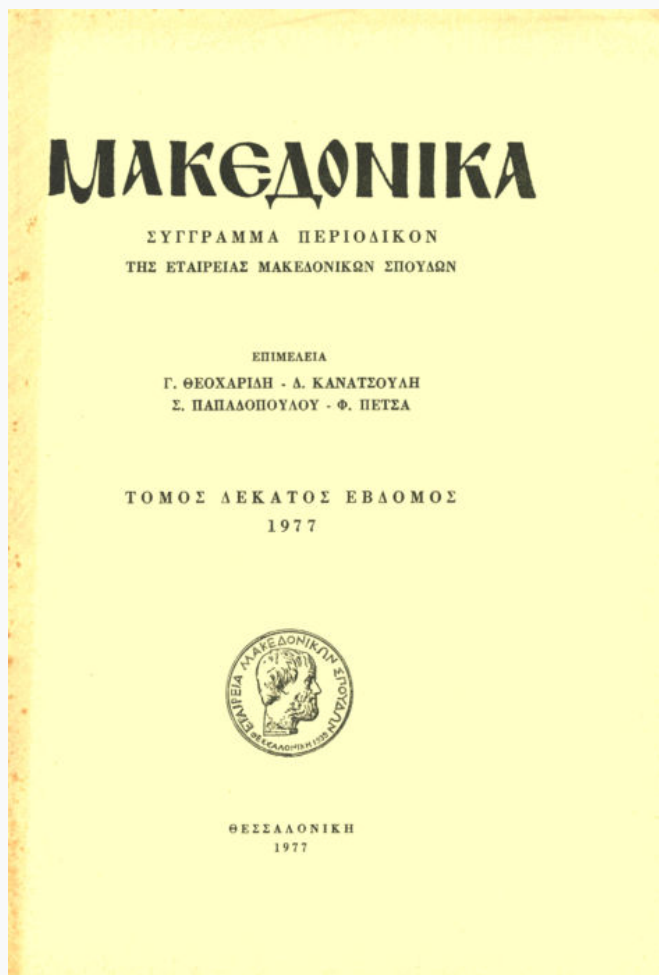

Μακεδονικά

Τόμ. 17, Αρ. 1 (1977)

Πρακτικά Α' Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου (Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη), 18-20 Απριλίου 1974

Φ. Πέτσας

doi: [10.12681/makedonika.386](https://doi.org/10.12681/makedonika.386)

Copyright © 2015, Φ. Πέτσας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Πέτσας Φ. (1977). Πρακτικά Α' Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου (Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη), 18-20 Απριλίου 1974. *Μακεδονικά*, 17(1), 463–464. <https://doi.org/10.12681/makedonika.386>

Πρακτικά Α' Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου (Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη), 18-20 'Απριλίου 1974, Θεσσαλονίκη 1975.

Το Ίδρυμα Μελετών της Χερσονήσου του Αίμου (ΙΜΧΑ) στη θαυμάσια σειρά των καθιερωμένων εκδηλώσεών του πρόσθεσε από το 1974 τα Συμπόσια Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου. Το Α' Συμπόσιο πραγματοποιήθηκε την εβδομάδα της Διακαινησίμου, 18-20 'Απριλίου 1974.

Το πρωί της Πέμπτης, 18 'Απριλίου, έγινε η επίσημη έναρξη του Συμποσίου και το ίδιο πρωί μίλησαν για την έρευνα περί τα έθιμα βυζαντινής καταγωγής ο καθηγητής Γ. Σπυριδάκης και περί τα έθιμα αρχαίας καταγωγής ο γνωστός λαογράφος Κώστας Ρωμάιος, που συγκίνησε με την άναφορα του στους πρωτοπόρους έρευνητές Νικόλαο Πολίτη, Στίλπωνα Κυριακίδη, Κ. Α. Ρωμαίο. Έν συνεχεία ο καθηγητής Ν. Μουτσόπουλος μίλησε για τους παραδοσιακούς οικισμούς και τα σχετικά προβλήματα, ενώ ο καθηγητής Γ. Μέγας πραγματεύθηκε τους «'Αδώνιδος κήπους» των Σεργών.

Οι ιστορικοί οικισμοί ήταν το θέμα δύο ακόμη άρχιτεκτόνων του κ. Ε. 'Αδαμογιάννη και Ν. Κουφουδάκη, που μίλησαν το απόγευμα της ίδιας μέρας, όπως και ο διευθυντής του Λαογραφικού και Έθνολογικού Μουσείου κ. Κ. Κεφαλάς, ο οποίος άντλησε στοιχεία λαογραφίας και τοπικού ιδιώματος της Θεσσαλονίκης κατά τον 19ον αιώνα από τον Γεώργιο Παπούλια, ενώ ο λαογράφος Γ. Αϊκατερινίδης, του Κέντρου Έρευνών Έλληνικής Λαογραφίας, παρουσίασε Έαρινά έθιμα λαϊκής λατρείας από την 'Ανατολική Μακεδονία.

Το πρωί της Παρασκευής 19.4.74 ο ύφηγητής κ. Σ. Ήμελλος αντί Θρακικών εθίμων μαγικού περιεχομένου γενικώτερα, όπως είχαν αναγγελθῆ, μίλησε ειδικώτερα για τον αέτιη λίθο (aétiē, aetópetra, acqilina) και τις μαγικές του ιδιότητες, ενώ η γνωστή έθνολόγος-λαογράφος κ. Α. Κακούρη μίλησε για Θρακικά άγροτικά δρώμενα. Ο βοηθός της έδρας της Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης κ. Κ. Τσαγγαλάς παρουσίασε μέρος της μελέτης του για την ύδρομαντεία και κατοπτρομαντεία. Ο καθηγητής κ. Γ. Σπυριδάκης την «κατά το έαρ άφαιραν» έσχετισε πρὸς άρχαιολογικά εύρηματα από της Μινωικής και της Κλασσικής Έποχής, ο κ. Κώστας Ρωμάιος τις Μπούλες της Νάουσας παράληψε πρὸς ύποθετικό δρώμενο με βάση το δημοτικό τραγούδι για το Μικρό Βλαχόπουλο και ο κ. Γ. Γκιζέλης, άναπληρωτής προϊστάμενος της Ύψηρεσίας Έρευνών Ε.Κ.Κ.Ε., πραγματεύθηκε τα Ήπειρικά Θρησκευτικά Πανηγύρια.

Το απόγευμα της ίδιας μέρας ο κ. Μ. Μερακλής με τίτλο «Διαβρώσεις και επιβιώσεις στο λαϊκό πολιτισμό της Βορείου Ελλάδος» έδωσε δύο δείγματα έρευνητικής εργασίας του, ένα στην παραδοσιακή Έλληνική Λαογραφία και ένα στη γραμμή των νέων κοινωνικών τάσεων της σύγχρονης Λαογραφικής Έπιστήμης. Άνεκοίνωσαν επίσης εργασίες τους ή κ. Α. Παραφεντίδου, ο κ. Κ. Καραπατάκης και ο κ. Θ. Κωστάκης του Ίστορικού Λεξικού της Άκαδημίας, ο οποίος μίλησε για θρακικές επιδράσεις στα Τσακωνοχώρια της Προποντίδος. Άντι του λαογράφου κ. Α. Κρεκούκια, του οποίου είχαν αναγγελθῆ άνακοίνωση για Ποιμενικά Έθιμα της Ήπειρου, ο κ. Θ. Προβατάκης, πανεπιστημιακός βοηθός, παρουσίασε Άγνωστες Χαλκογραφίες του Άγίου Όρους.

Το πρωί του Σαββάτου, 20 'Απριλίου, ήταν άφιερωμένο στη λαϊκή μικροτεχνία. Για κινητά κιβωτίδια τεχνιτών άργυροχρυσοχοΐας, για τη λατρευτική άφετηρία της θρακιώτικης σαρακατσάνικης ποδιάς, για τις έθνικες φορεσιές της Βορείου Ελλάδος, για τους φεγγίτες των άρχοντικών, για πόρπες άρχαϊες και νεοελληνικές και για λαϊκές προσφορικές σφραγίδες μίλησαν αντίστοιχα ή δ. Μ. Τεντοκάλη, ή κ. Ε. Φιλιππίδου, ή κ. Ε. Ρωμαίου-Καρασταμάτη, ο κ. Κίτσος Μακρής, ο κ. Κ. Ρωμάιος και ο κ. Θ. Προβατάκης.

Το απόγευμα του Σαββάτου, άφιερωμένο στη δημοτική μουσική, άκούσαμε την κ. Δ. Μαζαράκη, τον κ. Δημ. Θέμελη, διευθυντή του Κρατικού Ώδείου Θεσσαλονίκης, τον κ.

Π. Καβακόπουλο, συνεργάτη του ΕΙΡΤ, που μίλησαν και παρουσίασαν την ηπειρώτικη τζαμάρα, τὸ κανονάκι καὶ δημοτικά τραγούδια τῆς Θράκης.

Τὸ συμπόσιο ἔκλεισε μὲ συμπεράσματα ποὺ διευτύπωσε ὁ καθηγητὴς κ. Γ. Μέγας καὶ μὲ προτάσεις γιὰ τὸ προσεχὲς Συμπόσιο τοῦ ἔτους 1975, τίς ὁποῖες συνώνησε ὁ διευθυντὴς τοῦ ΙΜΧΑ καθηγητὴς κ. Κ. Μητσάκης.

Τὰ τυπωμένα Πρακτικά τοῦ Συμποσίου περιέχουν σχεδὸν μόνον τίς μισὲς ἀνακοινώσεις μὲ σειρά τὴν ἀλφαβητικὴ τοῦ ὀνόματος τῶν συγγραφέων. Δὲν περιλαμβάνονται οἱ ἀνακοινώσεις τοῦ Κώστα Ρωμαίου, ἡ ἀνακοίνωση τοῦ Γ. Σπυριδάκη γιὰ τὴν «κατὰ Ἑαρ αἰῶραν», τοῦ Θ. Προβατάκη γιὰ τίς χαλκογραφίες τοῦ Ἁγίου Ὁρους, καθὼς καὶ οἱ ἀνακοινώσεις τῶν Ε. Ἀδαμογιάννη, Σ. Ἡμέλλου, Κ. Τσαγγαλᾶ, Μ. Μερακλή καὶ Μ. Τεντοκάλη.

Ἡ ἀλφαβητικὴ σειρά, ποὺ καθιέρωσε τὸ ΙΜΧΑ γιὰ τὴ δημοσίευση Πρακτικῶν Συμποσίων καὶ Συνεδρίων δὲν ἀποδίδει τὴ σειρά μὲ τὴν ὁποία ἀκούσθηκαν οἱ ἀνακοινώσεις, ἐνῶ αὐτὴ ἡ σειρά δὲν εἶναι χωρὶς σημασία.

Ἦταν μόνον μία ἀρχὴ τὸ Α' Συμπόσιο Λαογραφίας τοῦ Βορειοελλαδικοῦ Χώρου. Ἀπασχολήθηκε κυρίως μὲ τὰ ἔθιμα, μὲ τὴ λατρεία, μὲ τὴν τέχνη καὶ τοὺς οἰκισμοὺς, λιγώτερο μὲ τὴ γλώσσα καὶ τὸ δημοτικὸ τραγούδι, καθόλου μὲ ἄλλα λαογραφικὰ θέματα. Ἐνῶ τὸ γενικὸ ἐνδιαφέρον τῆς Θεσσαλονίκης ὑπῆρξε σημαντικὸ, ἡ παρουσία τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς Ἐπιστῆμης δὲν θεωρήθηκε ἱκανοποιητικὴ καὶ ἡ ἀπουσία ξένων ἐπιστημόνων ἔμειωσε τὴ σπουδαιότητα τῶν ἀποτελεσμάτων. Ὑπάρχουν βάσιμες ἐλπίδες ὅτι τὰ προσεχῆ Συμπόσια θὰ εἶναι περισσότερο ἐπιτυχημένα καὶ ἔτσι δικαιώνεται ἡ καλὴ ἀρχὴ ποὺ ἔγινε¹.

Φ. ΠΕΤΣΑΣ

Ἀντωνίου Σιγάλα, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Γραφῆς, Δευτέρα ἔκδοσις βελτιωμένη, Θεσσαλονίκη 1974, σχῆμα 40, σελ. I-XV καὶ 1-387.

Ὑπ' ἀριθ. 12 στὴ σειρά Βυζαντινὰ Κείμενα καὶ Μελέται τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν ἐκδόθηκε σὲ 2η ἔκδοσις βελτιωμένη ἢ γνωστὴ Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Γραφῆς τοῦ καθηγητοῦ Ἀντωνίου Σιγάλα, πλουτισμένη μὲ νέο Πρόλογο (σ. XI-XII), μὲ προσθήκες καὶ μὲ διορθώσεις ἰδίως στὰ εἰσαγωγικὰ γιὰ τοὺς προδρόμους καὶ τὴν ἀρχὴ τῆς Γραφῆς.

Τὸ λαμπρὸ σύγγραμμα ἀπὸ τὴν πρώτη ἔκδοσή του ἔχει ἤδη βραβευθῇ καί, στὰ κύρια μέρη του, ἔχει ἐπαινεθῇ. Ἀποσπάσματα τῶν κρίσεων δημοσιεύονται στὸ τέλος τῆς νέας ἔκδοσεως (σ. 384-387). Ἀνήκουν σὲ διαπρεπεῖς εἰδικοὺς Ἕλληνες καὶ ξένους ἐπιστήμονες, μεταξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται αὐθεντίες, ὅπως οἱ Ε. Kornemann, P. Maas, H. Grégoire, Mario Segre, Gy Moravcsik, K. Ἀμαντος A. Dain, G. Soyter, I. Καλλιτσονάκης, W. Schubart, A. Α. Παπαδόπουλος, P. Kretschmer καὶ ἄλλοι.

«Τὸ καλύτερο καὶ σαφέστερο σύγγραμμα, ποὺ ὑπάρχει», γράφει ὁ Β. Α. van Groningen. «Τίμῃ τὸ νέο Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης», ἐγράφη τότε στὸ Journal of Hellenic Studies ἀπὸ ἐπιστήμονα μὲ τὰ ἀρχικὰ Τ. C. Ἐν τούτοις οἱ φοιτηταὶ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης στερήθηκαν τὸ δάσκαλό τους λίγα χρόνια ἀργότερα. Καὶ ἡ Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν στερήθηκε ἕναν ἀπὸ τοὺς ἰδρυτὰς της.

1. Ἐν τῷ μεταξύ πραγματοποιήθηκε καὶ τὸ Β' Συμπόσιο στὴν Κομοτηνὴ, 19-22 Μαρτίου 1975, πωλήθηκαν καὶ τὰ Πρακτικά του σὲ ἐπιμελημένη ἔκδοσις, ἀλλὰ γι' αὐτὰ στὸν προσεχῆ τόμο τῶν Μακεδονικῶν.